

1ο ΜΕΡΟΣ (ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ Έως ΒΑΛΚΑΝΙΚΟΙ ΠΟΛΕΜΟΙ)

Ξεκινώντας από τα της αρχαιότητας είναι προφανές ότι δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ιστορικά η ελληνικότητα της πόλης-κράτους που ονομαζόταν Μακεδονία και η Ελληνική ταυτότητα των κατοίκων της. Και αυτό δεν αλλάζει παρότι η σταδιακή επέκτασή της περιοχής εισήγαγε στην επικράτειά της και κάποιους ξένους πληθυσμούς όπως Ιλλυριοί (οι σημερινοί Αλβανοί), Παίονες και Θράκες.

Ποτέ ωστόσο δεν υπήρξε στην περιοχή, ούτε χώρα Μακεδονία, ούτε Μακεδονικό έθνος όπως τα αντιλαμβανόμαστε σήμερα και συνεπώς καμία χώρα – ούτε και η Ελλάδα-δεν μπορεί να έχει σήμερα σαν αποκλειστικότητα (ένα ιδιότυπο *copy right*) το όνομα «Μακεδονία» και τον προσδιορισμό «Μακεδόνες, με δεδομένες τις πληθυσμιακές και γεωπολιτικές μεταβολές που σημειώθηκαν στην περιοχή αργότερα.

Δεν είναι δηλαδή λιγότερο Μακεδόνες κάποιοι λαοί που ήρθαν στην περιοχή αργότερα και ζουν σε αυτήν επί πολλούς αιώνες, όπως πχ. δεν θεωρούνται λιγότερο Κύπριοι οι Τουρκοκύπριοι από τους Ελληνοκύπριους. Αν ο προσδιορισμός εξαρτιόταν μόνο από την αρχαία ή πρωταρχική ιστορία μιας περιοχής, τότε και τους Έλληνες Θρακιώτες δεν θα έπρεπε να τους λέμε έτσι αφού δεν έχουν καμία σχέση με τους αρχαίους Θράκες που ήταν μια ξένη ανατολίτικη φυλή. Και όμως τους λέμε...

Όσο για τα σύνορα της αρχαίας Μακεδονίας, σημειώνουμε καταρχήν πως εκείνη την εποχή τα σύνορα δεν ορίζονταν, όπως γίνεται σήμερα, από διεθνείς συμβάσεις, χάρτες και οργανισμούς. Αυτό που συνέβαινε τότε είναι ότι τα σύνορα άλλαζαν -και μάλιστα πολύ τακτικά- είτε από πολέμους, είτε από ειρηνικές μετακινήσεις πληθυσμών και άρα τα σύνορα όριζαν ουσιαστικά οι πληθυσμιακές ομάδες από μόνες τους.

Έτσι μπορούμε να δούμε ότι τα σύνορα της αρχαίας Μακεδονίας ξεκίνησαν από τον πέμπτο αιώνα πχ. μόνο με τον σημερινό νομό Θεσσαλονίκης και Χαλκιδικής και καταλήγουν έναν αιώνα μετά να συμπεριλαμβάνουν όλη τη σημερινή Ελληνική Μακεδονία, όλη τη Θράκη, όλη τη σημερινή ΠΓΔΜ (δηλ. την παλιά Παιονία), αλλά και ένα κομμάτι της Ηπείρου. Δεν συμπεριλαμβάνουμε φυσικά στα σύνορα της αρχαίας Μακεδονίας τις υπερπόντιες αποικίες που έφτασαν, επί Μ.Αλέξανδρου, μέχρι τα βόρεια της Ασίας. Είναι σαν να λέμε πχ. άλλο η Γαλλία και άλλο οι μακρινές αποικίες της...

Δεν υφίσταται επομένως το επιχείρημα που επικαλούνται πολλοί ότι η σημερινή ΠΓΔΜ δεν ήταν μέρος της αρχαίας Μακεδονίας, διότι ήταν κατά μεγάλα διαστήματα, έστω και σε αυτά τα αχαρτογράφητα σύνορα της εποχής και έστω και ως κομμάτι μιας αρχαιοελληνικής περιοχής.

Όμως μετά το τέλος της αρχαιοελληνικής εποχής η Μακεδονία γνώρισε μια σειρά από κατακτητές- αυτοκρατορίες, όπως η Ρωμαϊκή, η Βυζαντινή, η Βουλγάρικη, η Σερβική και η Οθωμανική και κατοικήθηκε σε αυτό το διάστημα από μια πανσπερμία λαών, γι' αυτό και αναφερόταν ιστορικά και η μεταφορική έκφραση «Μακεδονίτικη σαλάτα». Ανάμεσα σε αυτούς και οι Σλάβοι που εγκαθίστανται συνεχώς στην περιοχή μετά τον έκτο αιώνα μ.χ., προερχόμενοι από την ανατολική εσχαιά της Ευρώπης (σημερινή Ρωσία και Ουκρανία).

Πάντως σε όλο αυτό το διάστημα τα σύνορα της περιοχής συνέχισαν να είναι ουσιαστικά αχαρτογράφητα και να μεταβάλλονται συνεχώς, ανάλογα με τις πληθυσμιακές μετακινήσεις και της επαρχίες που όριζε η κάθε αυτοκρατορία που την είχε υπό κυριαρχία...

Τα σύνορα της σύγχρονης Μακεδονίας, που μας ενδιαφέρουν περισσότερο, έχουν τις ρίζες τους στα σύνορα που είχαν διαμορφωθεί κατά τον τελευταίο αιώνα της Οθωμανικής κυριαρχίας στην περιοχή και αυτά ορίστηκαν και επίσημα το 1913 όταν κατέρρευσε η Οθωμανική αυτοκρατορία και η Μακεδονία μοιράστηκε, με τους βαλκανικούς πολέμους, ανάμεσα στα σύγχρονα Βαλκανικά

κράτη (Ελλάδα, Σερβία, Βουλγαρία).

Αλλά για να κατανοήσουμε το «Σκοπιανό» ζήτημα θα πρέπει να δούμε τι συνέβαινε στο σύνολο της τουρκοκρατούμενης Μακεδονίας κατά τα τέλη του 19ου αιώνα. Ο συνολικός πληθυσμός της περιοχής ήταν τότε ένα πολυφυλετικό μείγμα Σλαβοβούλγαρων (που είχαν γίνει πλέον η πλειοψηφία στην περιοχή), Τούρκων, Ελλήνων, Εβραίων, Βλάχων, Αλβανών και άλλων. Εθνικές ταυτότητες, όπως της ξέρουμε σήμερα, δεν υπήρχαν τότε στη Μακεδονία παρά μόνο φυλετικοί προσδιορισμοί που συνήθως εξαρτιόνταν από τη γλώσσα και τη θρησκεία.

Αυτό που άρχισε να αλλάζει γύρω στη δεκαετία του 1870 είναι ότι κατά πρώτον φτιάχτηκε η Βουλγάρικη εξαρχία (εκκλησία) Μακεδονίας που προσπάθησε να προσεταιριστεί όλον τον Σλαβόφωνο πληθυσμό της περιοχής, με απώτερο στόχο την προπαγάνδα και έπειτα την κατάκτηση της Μακεδονίας από τη Βουλγαρία. Τελικά η Βουλγάρικη εξαρχία ενέγραψε την πλειοψηφία του Σλαβόφωνου πληθυσμού στις τάξεις της, ωστόσο υπήρχε και ένα κομμάτι τους που ανήκε στο Ελληνικό (Οικουμενικό) πατριαρχείο. Λίγο αργότερα όμως (1878) - με την κατάρρευση της συνθήκης του Αγίου Στεφάνου - είχε ναυαγήσει η πρώτη προσπάθεια κατάκτησης σημαντικού μέρους της Μακεδονίας από τη Βουλγαρία.

Ωστόσο την ίδια εποχή οι Σλάβοι της δυτικής Μακεδονίας (σε μερικές περιοχές της σημερινής Ελληνικής Μακεδονίας) και βόρειας Μακεδονίας (σημερινή ΠΓΔΜ) άρχισαν να ασπάζονται σοσιαλιστικές ιδέες και λόγω αυτής της πολιτικής συγκυρίας, άρχισαν να διαχωρίζονται από τους Βουλγαρίζοντες της ανατολικής Μακεδονίας και να αυτοπροσδιορίζονται ως μόνο «Μακεδόνες» (Μακεντόντσι στη γλώσσα τους), αν και αυτό φυσικά δεν μπορούσε ακόμα να θεωρηθεί μια διαμορφωμένη εθνική ταυτότητα.

Στα τέλη του 19ου αιώνα δημιουργήθηκε στη Βουλγαρία και από Βουλγαρίζοντες της Μακεδονίας η οργάνωση «ΕΜΕΟ» που ως αρχικό στόχο είχε την εκδίωξη της Οθωμανικής αυτοκρατορίας από την περιοχή και την ανακήρυξη ενός αυτόνομου ή και ανεξάρτητου

πολυφυλετικού Μακεδονικού κράτους.

Η οργάνωση αποτελείτο από δύο ρεύματα, τους Βερχοβιστές που ήταν υπέρ της μελλοντικής ένωσης αυτού του κράτους με τη Βουλγαρία και τους Τσεντραλιστές που την απέρριπταν και σκόπευαν σε μόνιμη αυτονομία της περιοχής (και πιθανότατα σε ιδιότυπη ομοσπονδία με άλλα Βαλκανικά κράτη). Το αρχικό ρεύμα που επικράτησε ήταν οι Βερχοβιστές, οπότε και η οργάνωση είχε ως στόχο, μετά την ανεξαρτησία που σκόπευαν να κατακτήσουν, τη μελλοντική ένωση της Μακεδονίας με τη Βουλγαρία.

Ωστόσο τα δεδομένα άρχισαν να αλλάζουν όταν στην οργάνωση αυτή άρχισαν να προσχωρούν και οι μη Βουλγαρίζοντες Σλάβοι (αυτοί με τον επίμαχο Μακεδονικό προσδιορισμό) που μπορεί να ήταν και Εξαρχικοί, αλλά και Πατριαρχικοί. Έτσι η γραμμή της ΕΜΕΟ αλλάζει υπέρ των τσεντραλιστών και σκοπεύει σε αυτόνομο ή ανεξάρτητο Μακεδονικό κράτος, απορρίπτοντας την ένωση με τη Βουλγαρία αλλά και την εξάρτηση από οποιοδήποτε άλλο γειτονικό κράτος και με το σύνθημα «Η Μακεδονία στους Μακεδόνες» (παρότι τα περισσότερα από τα μέλη της δεν απέρριπταν και τη Βουλγαρική τους συνείδηση).

Έτσι φτάνουμε στο καλοκαίρι του έτους 1903 οπότε και ξεσπάει-κατά βάση από Σλάβους χωρικούς που υπέφεραν από τον Οθωμανικό ζυγό- το επονομαζόμενο κίνημα του Ίλιντεν (δηλ. προφήτη Ηλία) με στόχο την εκδίωξη των Οθωμανών και τη δημιουργία αυτόνομου Μακεδονικού κράτους.

Αυτή την ένοπλη εξέγερση στήριξε τότε το μεγαλύτερο μέρος του δυτικού Μακεδονικού πληθυσμού (και οι εξαρχικοί και οι πατριαρχικοί και πολλοί μη Σλαβόφωνοι). Ωστόσο τελικά θα αποτύχει- κυρίως διότι δεν ήταν καλά οργανωμένα- και έτσι οι Τούρκοι θα την καταπνίξουν σχετικά γρήγορα στο αίμα. Τα επόμενα χρόνια μάλιστα Τσεντραλιστές (αυτονομιστές) και Βερχοβιστές (Βουλγαρίζοντες) συγκρούστηκαν πολεμικά μεταξύ

τους, λόγω ακριβώς των διαφορετικών τελικών στόχων που είχαν...

Κάπως έτσι το Σλαβομακεδόνικο αυτονομιστικό κίνημα ηττήθηκε στρατιωτικά, αν και όχι και στη συνείδηση μεγάλου μέρους αυτού του πληθυσμού, όπως θα δούμε αργότερα. Γι'αυτό και για πολλούς το κίνημα του Ίλιντεν αποτελεί το ξεκίνημα μιας ιδιότυπης Σλαβο-Μακεδόνικης εθνογένεσης και γι'αυτό στην ΠΓΔΜ είναι σήμερα η σημαντικότερη εθνική επέτειος. Ήδη μάλιστα από τις αρχές του εικοστού αιώνα Σλαβόφωνοι μετανάστες από τη Μακεδονία στις ΗΠΑ και αλλού είχαν δημιουργήσει ιδιότυπες Μακεδονικές οργανώσεις αποδήμων.

Μπορούμε λοιπόν να πούμε ότι αν τότε η εξέγερση του Ίλιντεν είχε πετύχει το στόχο της, είναι πολύ πιθανό σήμερα να υπήρχε ένα ανεξάρτητο Μακεδονικό κράτος με Σλαβικό πλειοψηφικό πληθυσμό και αυτό είναι κάτι που ελάχιστοι γνωρίζουν στην Ελλάδα !